

O'TLOQLI ALVIAL TUPROQNI MAKKAJO'XORI NAVLARI MAQSULDORLIGIGA EKOLOGIK TASIRINING TAXLILI

Badalova Muhayyo Faxriddinovna

UrDU, Tabiiy fanlar fakulteti, Ekologiya va hayot faoliyati xavfsizligi kafedrasida o'qituvchi

<https://doi.org/10.5281/zenodo.7178525>

Annatsiya. Ushbu maqolada o'tloqli alvial tuproqlar shorlikida yangi va istiqbolli makkajo'xori navlarining maqsuldorligiga ekologik tasirni o'rganishga qaratilgan bo'lib olimlarning ishlari ko'rib chiqilgan misollar keltirilgan va taqqoslangan. Bundan tashqari, bunday shorlikdagi tuproq sharoitlarda nafaqat tuproq unumdorligini saqlash, balki asosiy ekinlar hosildorligi va mahsulot sifatini oshirishga yordam beradigan usullarni aniqlash muhim ahamiyatga ega.

Kalit so'zlar: o'tloqli alvial tuproqlar, shorlik, makkajo'xori, maqsuldorlik, tuproq unumdorligi, omuxta yem, oziq-ovqat, tibbiyot, mikrobiologiya, kimyo sanoati, xalq xo'jaligi, mahalliy va xorijiy olimlar, ekologiya, Xorazm sharoitida.

АНАЛИЗ ЭКОЛОГИЧЕСКОГО ВОЗДЕЙСТВИЯ ТРАВЯНО-ЧУВСТВИТЕЛЬНОЙ ПОЧВЫ НА ПРИГОДНОСТЬ СОРТОВ КУКУРУЗЫ

Аннотация. Данная статья посвящена изучению экологического влияния новых и перспективных сортов кукурузы на продуктивность засоленных травянистых аллювиальных почв. Кроме того, в таких засоленных почвенных условиях важно определить приемы, помогающие не только сохранить плодородие почвы, но и повысить урожайность и качество основных сельскохозяйственных культур.

Ключевые слова: пастбищно-аллювиальные почвы, засоленность, кукуруза, продуктивность, плодородие почвы, корма, продукты питания, медицина, микробиология, химическая промышленность, народное хозяйство, отечественные и зарубежные ученые, экология, в условиях Хорезма.

ANALYSIS OF THE ENVIRONMENTAL IMPACT OF GRASS SENSITIVE SOIL ON THE SUITABILITY OF CORN VARIETIES

Abstract. This article aims to study the environmental impact of new and promising varieties of corn on the salinity of alluvial soils, and compares the examples of scientists' work. In addition, due to saline soil conditions, it is important to identify methods that help not only to maintain soil fertility, but also to increase the yield and quality of the main crops.

Keywords: alluvial soils, salinity, corn, fertility, soil fertility, fodder, food, medicine, microbiology, chemical industry, national economy, local and foreign scientists, ecological, in the conditions of Khorezm region.

KIRISH

Muammoning dolzarbligi. O'tloqli alvial tuproqlar shorligida yangi va istiqbolli makkajo'xori navlarining maqsuldorligiga ekologik tasirni o'rganish. Dehqonchilik tizimining asosiy elementlaridan biri tuproqqa asosiy ishlov berish va o'g'itlashning optimal usuli hisoblanadi. Bundan tashqari, bunday shorlikdagi tuproq sharoitlarda nafaqat tuproq unumdorligini saqlash, balki asosiy ekinlar hosildorligi va mahsulot sifatini oshirishga yordam beradigan usullarni aniqlash muhim ahamiyatga ega. Bu oziq-ovqat sohasida mintaqada yetakchi o'rinlardan birini egallagan va hayvonlarni qimmatli ozuqa bilan ta'minlovchi g'alla uchun makkajo'xori yetishtirishga bevosita ta'alluqlidir. Makkajo'xori yem-xashak ekinlaridan biri

bo'lib, unumdorligi yuqori. Uning donidan omuxta yem ishlab chiqarish, oziq-ovqat, tibbiyot, mikrobiologiya, kimyo sanoati va xalq xo'jaligining boshqa tarmoqlarida foydalaniladi.

TADQIQOT MATERIALLARI VA METODOLOGIYASI

Makkajo'xori o'simliklari barcha turdagi chorva va qushlar uchun yaxshi va arzon ozuqa hisoblanadi. Makkajo'xori donasi yuqori ozuqaviy sifatlarga ega: ozuqaviy qiymati bo'yicha uning 1 kilogrammi 1,34 yem, birlikka, 1 kg suli 1, arpa esa 1,2 yemga teng. birliklar Makkajo'xori donida 65-70% azotsiz ekstraktiv moddalar, 9-14% oqsil, 4-5% yog' mavjud. Makkajo'xori organik moddalari 86-93% gacha hazm qilinadi. Bugungi kunga kelib don tarkibida muhim aminokislotalar - lizin, triptofan va boshqalar ko'p bo'lgan makkajo'xori duragaylari yaratilgan bo'lib, ular ozuqa xarajatlarini kamaytirish bilan birga hayvonlarning vaznini sezilarli darajada oshirishi mumkin.

Mahalliy va xorijiy dehqonchilik tajribasi shuni ko'rsatadiki, qishloq xo'jaligida oziq moddalar aylanishini yaxshilash, ozuqa moddalari balansidagi daromad moddalari darajasini oshirish orqali tuproq unumdorligini saqlash va oshirish, sifatli o'simlik mahsulotlarini ko'paytirish mumkin. Bu jarayonning asosi o'simliklarni yetarli miqdorda ozuqa moddalari bilan ta'minlashdir. "Tuproqning unumdorligini oshirish choralari ko'rmasdan foydalanish - bu sekin ekologik o'z joniga qasd qilishdir".

Qishloq xo'jaligi yuqori rivojlangan dunyoning barcha mamlakatlarida o'simlik o'sishining kamida yarmi mineral o'g'itlar qo'llash hisobiga olinadi. Mineral o'g'itlar ekinlar hosildorligini oshirishning asosiy vositalaridan biri hisoblanadi va yaqin kelajakda ham shunday bo'lib qoladi

Makkajo'xorining yuqori potentsial hosildorligiga qaramay, g'alla va ozuqaga bo'lgan ortib borayotgan talab bu ekin bilan hali to'liq qondirilmayapti. Uni almashlab ekishga to'g'ri joylashtirish, shuningdek, begona o'tlarning salbiy ta'sirini bartaraf etish uning hosildorligini oshirishning asosiy usullaridan biridir. Shu bilan birga, birinchi navbatda, tuproq unumdorligiga g'amxo'rlik qilish kerak. Uni saqlash va oshirishning muhim omili tuproqqa ishlov berishning oqilona tizimi bo'lib, u qo'llaniladigan kimyoviyizatsiya vositalari bilan yaxshi o'zaro ta'sirni ta'minlashi kerak (Akulov va boshqalar, 1995). Bularning barchasi oxir-oqibatda ozuqa moddalarining yo'qotilishini kamaytiradi, o'g'itlarning qaytarilishini oshiradi.

Shunday qilib, g'alla uchun makkajo'xori yetishtirishda mineral va organik o'g'itlar fonida ishlov berishning turli usullari kabi agrotexnik tadbirlarni o'rganish Markaziy Osiyo mintaqasi sharoitida dolzarbdir. Bundan tashqari, Xorazm sharoitida go'sht, sut, chorvachik va parrandachilikni rivojlantirish ozuqa muammosini hal qilishda makka jo'xori doni muhim xisoblanadi, birinchidan yerni sho'rlanganini o'ziga tortip olishi bilan, ikkinchidan yem xashak chorvachilik va parandachilikda oziqa sifatida o'ziga xosligi bilan ahamiyatga ega.

Makkajo'xori eng muhim biologik xususiyatlari – keng genetik o'zgaruvchanlik (Miku, 1981) va yuqori ekologik keng doiradagi tashqi moslashuvni ta'minlovchi plastiklik holat. Yuqori biologik moslashuv tufayli, makkajo'xori mamlakatning turli mintaqalarida normal rivojlanishga qodir. Shuning uchun makkajo'xorining biologik talablari juda o'zgarishi mumkin. amplituda, o'zaro bog'liqlik majmuasining o'zgarishi tufayli biokimyoviy, fiziologik, morfologik va boshqa xususiyatlar xaqida (Frensis, 1990).

Makkajo'xoridan to'liq va tejamkor foydalanish uchun uning sog'lom texnologiyaga muvofiq yetishtirilishi kerak, buning uchun uning biologik xususiyatlarini va asosiy talablarini bilish kerak o'sish sharoitlari (Frolov, 1993). Har qanday narsaga eng yaxshi yondashuv o'ziga

xos tuproq va iqlim sharoitlariga qarab qishloq xo'jaligi amaliyotlari va ekologik talablarni oqilona ta'minlash mumkin atrof-muhit omillaridan foydalanish.

Moslashtirilgan duragaylarni oqilona tanlash uchun, makkajo'xori biotiplarini tasniflash masalasi asosiy ahamiyatga ega mintqa iqlimi va iqtisodiyotining o'ziga xos xususiyatlarini hisobga olgan holda o'ziga xos zonal sharoitlarga, ularning erta o'nib chiqishiga bog'liq issiqlik ta'minoti va kun uzunligi.

O'tloqli alvial sho'rlangan tuproq zonasi sharoitlari uchun yuqori hosildor makkajo'xori donini va ozuqaviy qiymatini olish uchun shudgorlash va o'g'itlar dozalarini qo'llash imkoniyati va maqsadga muvofiqligini aniqlash uchun o'g'itlardan foydalanish va shudgorlash tuproq unumdorligini sezilarli darajada yaxshilaydi.

TADVIQOT NATIJALARI

Ekspirimentning nazorat variantida don uchun makkajo'xori yetishtirishda qishloq xo'jaligi amaliyotini energiya baholash koeffitsientlari 3,1-3,8 birlikni tashkil qiladi. minimal ishlov berish bilan kattaroq qiymatga ega, va umumiy xarajatlarning o'sishi bilan, shu jumladan o'g'itlarni qo'llash, shudgorlash paytida hosildorlikning oshishi maydon birligiga yalpi energiyaning ko'proq chiqishini ta'minlaydi, bu esa energiya koeffitsientining oshishiga yordam beradi.

MUHOKAMA

Sanoatda don yetishtirishning eng muhim muammolaridan biri yuqori genetik rentabellikga ega duragaylarning mavjudligi, moslashuvchan va asosiy kasalliklar va zararkunandalarga qarshi immunitetga ega. yuqori salohiyatga ega yangi makkajo'xori duragaylarini ishlab chiqarishga joriy etish unumdorligi, ularning unumdorligini barqarorlashtirish masalasi paydo bo'ldi: faqat duragaylarning o'ziga xos muhitga yomon moslashuvi tufayli sharoitlar va qishloq xo'jaligi texnologiyasi darajasi, hosilning yo'qolishi o'ttiz yoki undan ko'proq foizga zararlanishi mumkin.

Makkajo'xorining eng muhim ekologik xususiyatlaridan biri uning o'zgaruvchan atrof-muhit sharoitlariga reaktsiyaning keng normasi, eksponent ko'rinishlari plastiklik va barqarorlikdir. Makkajo'xorining yuqori plastikligi navlarni shakllantirish qobiliyatida ifodalanadi va duragaylar iqlim sharoitlaridan to'liqroq foydalanishga moslashgan resurslari boshqa bir yillik ekinlarga qaraganda unumdorligi yuqori.

XULOSA

Xulosa o'rnida makkajo'xori ekinlarining hosildorligiga ta'sir qiluvchi asosiy omillar genotiplar, atrof-muhit va ular orasidagi o'zaro ta'sirdir. Shunday qilib, makkajo'xorining turli xil navlarini turli xil ekologik sharoitlarda baholash davolash usullari orasida hosildorligi bo'yicha eng yaxshisini tanlashga yordam beradi. Bu haqiqatni tekshirish uchun dala tajribasi sho'rlangan tuproqda ekilgan makkajo'xori navlarining chidamliligini aniqlashga qaratish kerak.

REFERENCES

1. Акинчин А.В. Влияние способов основной обработки почвы и удобрений на урожай и качество кукурузы на силос в различных севооборотах в условиях юго-западной части ЦЧЗ / Автореф. дис. . канд. с.-х. наук. Белгород. БелГСА, 2004. 23 с.
2. Андрюхов В.Г. Прогрессивная технология возделывания кукурузы / В.Г. Андрюхов, А.М. Абанини, Г.Л. Котова. Центр. Черн. Книжн. Изд-во, 1977.-с. 2.
3. Базаров Е.И. Методика биоэнергетической оценки технологий производства продукции растениеводства. М., 1983. 43 с.
4. Диканев Г.П., Ефанов Д.В. Биоэнергетическая оценка эффективности технологических приёмов возделывания кукурузы на зерно на неорошаемых землях Волгоградской области // Кукуруза и сорго. 2006. № 5.-С. 13-14.
5. Кравченко Р.В. К 772 Агробиологическое обоснование получения стабильных урожаев зерна кукурузы в условиях степной зоны Центрального Предкавказья : монография / Р.В. Кравченко. – Ставрополь, 2010. – 208 с.